International Journal of Kannada Research
www.kannadajournal.com

ISSN: 2454–5813
IJKR 2021; 7(3): 95-101
© 2021 IJKR
www.kannadajournal.com
Received: 06-05-2021
Accepted: 15-06-2021

ವಿದ್ಯಾ ಸರಸ್ವತಿ
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಎಸ್ ವಿಪಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

Corresponding Author:
ವಿದ್ಯಾ ಸರಸ್ವತಿ
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಎಸ್ ವಿಪಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ದೇವನೂರರ ಒಡಲಾಳ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂರಚನೆಯ ಸ್ವರೂಪ

ವಿದ್ಯಾ ಸರಸ್ವತಿ

ಅರವತ್ತರ ದಶಕದ ಅಂತ್ಯ ಮತ್ತು ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದ ಆರಂಭದ ಕಾಲ ಭಾರತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ತಲ್ಲಣಕ್ಕೊಳಗಾದ ಕಾಲಘಟ್ಟ .ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಚಾರಗಳು ಅದೇ ಎನಿಸದೆ ಕ್ಷಣದಿಂದ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಿರಂತರ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಕಾಲವೆನ್ನಬಹುದು. ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರಾದ ಒಂದು ಸಮುದಾಯ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಅಸ್ಥಿರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಗೋಚರಗೊಂಡ ಕಾಲವೆನ್ನಬಹುದು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು 'ದಲಿತ' ಎಂಬ ಪದ. ಈ ಪದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಣೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವೇ ಆಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಂಥಗಳು ಹುಟ್ಟುವ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಸತ್ವಯುತ ಪ್ರೇರಣೆಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ತಿರುವಿ ಹಾಕಿದಾಗ ದಲಿತರ ಬದುಕು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇವು ಸಾಕಷ್ಟು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ವರ್ಗದ, ಪ್ರಭುತ್ವದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ, ಅಸಹಾಯಕತೆಯಿಂದ ಅಮಾನವೀಯವಾಗಿ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಬಂದಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದು ದಲಿತರನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸದಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಗತಕಾಲದ ಇತಿಹಾಸದಿಂದಲೂ ಸಮಾಜದ ಬಲಿಷ್ಠ ವರ್ಗದಿಂದ ಹೊರದೂಡಲ್ಪಟ್ಟ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯ ಅವರ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಅಮಾನವೀಯ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಶೋಷಣೆಯ ಮಧ್ಯೆಯೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಬದುಕು ಮುಖಿಯಾದ ಜೀವಸೆಲೆಯನ್ನು ದಲಿತ ಜನಾಂಗ ಹೊಂದಿರುವುದು ಅವರ ಅದಮ್ಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುವಂತಿದೆ.

ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಶೋಷಣೆ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಬಂದ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯ ತಮಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತಂತಿತ್ತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪಿಸಿದ ನಂತರವೂ ದಲಿತರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಆಗಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ವಿಷಾದದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ.

ಜಾತಿ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ದಲಿತರ ಬದುಕಿನ ಚೈತನ್ಯವನ್ನೇ ಹೊಸಕಿ ಹಾಕುತ್ತಾ ಬಂದದ್ದರ ದುರಂತ ಇಂದೂ ಭಾರತವನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕಿನ ಕುರಿತು ಆಲೋಚಿಸಿದ ಕಾರಣ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಎದುರಾಗುವಂತಾಯಿತು. ೧೯೭೦ ರ ಕಾಲಘಟ್ಟ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾಲಘಟ್ಟವಾಗಿದೆ.ಅದುವರೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಕೃತಿಗಳ ವಸ್ತು,ಭಾಷಾಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಕೃತಿಕಾರ ಧೋರಣೆಗಳು ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗುತ್ತ ಸಾಗಿದವು. ಒಂದು ಕಡೆ ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದಲಿತರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿ ಅವರೆಲ್ಲ ಸಂಘಟನೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್, ಲೋಹಿಯಾ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಹೊಸ ಬರಹಗಾರರ ತಂಡ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಹಲವು ಬದುಕುಗಳ ಲೋಕವನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ತೆರೆದಿಟ್ಟಿತು.

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಮನುಷ್ಯನ ಅನಾಗರಿಕ ನಡವಳಿಕೆಗಳು ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅದನ್ನು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸುವ ಪರಿಪಾಠವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕಿದೆ. ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಪದ್ಧತಿಯು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಪ್ರಬಲ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅನುಕೂಲವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಾದರೆ, ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿ ರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದು ಮೇಲ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮೌಲ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ ಕೆಳವರ್ಗದವರಿಗೆ ಅಮಾನವೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎನಿಸಿದೆ. ಮಾನವನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುವ ಧರ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಶೋಷಕರು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಅದನ್ನು ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪರಸ್ಪರ ಒಪ್ಪಂದಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರೂ, ಸದ್ಯದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ,ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಪ್ರತಿಭಟನಾತ್ಮಕವಾದ ದಲಿತರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು ಕಾದಂಬರಿ ಆಧರಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಬಹುತೇಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಲೇಖಕರಿಂದಲೇ ತುಂಬಿದ್ದ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆರಂಭ ಇವರಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೇ ವಿನಃ ಪ್ರಧಾನ ಆಶಯವಾಗಿ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು.ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿ', 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು', ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟಿಮನಿಯವರ 'ನೀ ನನ್ನ ಮುಟ್ಟಬೇಡ', 'ಹರಿಜನ' ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಭಾರತೀಪುರ ಚದುರಂಗರ ವೈಶಾಖ ಮೊದಲಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಶೋಷಣೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕೇವಲ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಆಂಶಿಕವಾಗಿ ದಲಿತ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಇಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ .

ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ದಲಿತರು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಊರ ಹೊರಗೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಂತೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲದೆ, ಬುದ್ಧಿಯ ಮಟ್ಟದಿಂದಲೂ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾಗಿ ಉಳಿದ ಇಂತಹ ಸಮುದಾಯಗಳು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಪಡೆಯಲು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ,ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಚಳುವಳಿಗಳು ಪ್ರೇರಣೆಯಾದವು.

ಪೂರ್ವದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಚಿಂತನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಕಂಪದಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಯ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ದಲಿತ, ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಾಗ, ಸೃಜನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ತನ್ನೊಳಗೆ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದ್ದ ನೋವನ್ನು ಅಕ್ಷರರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದ. ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳಿಲ್ಲದ ಕಾಲದಿಂದ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ದೊರಕಿಲ್ಲ. ಜಮೀನ್ದಾರರ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೀತಾದಾಳಾಗಿ ದುಡಿಯುವ,ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಲಗ ಊದುವ, ಕಂದೀಲು ಹಿಡಿಯುವ, ಶವಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿವರಾಮ ಅಸುಂಡಿ ಅವರು ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ "ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕೆಳಜಾತಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ,ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸುವುದು ತಪ್ಪು ಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದರೂ, ಈಚಿನವರೆಗೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು ದಮನಕ್ಕೊಳಗಾದವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡದೆ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ದಮನಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಸಂಸ್ಕೃತಿ,ಪರ್ಯಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ,ವಿಸ್ಮೃತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಆಚರಣೆ, ಪರಂಪರೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ದಲಿತರಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.ದಲಿತರಲ್ಲಿ ರೂಢಿಗತವಾಗಿ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಾಗಿಬಂದ ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆ,ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶಗಳು ಉಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ದಲಿತರ ಶ್ರಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಮಾದರಿ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು"(ಶಿವರಾಮ ಅಸುಂಡಿ,೨೦೧೧, ಪುಟ೪೨)

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಅದರ ಒಂದು ಭಾಗವಾದ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಹರೆಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ.ಹಾಗಂತ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಪದರಗಳನ್ನೂ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದು ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಕವಿಯ ಕಾಲ,ಸಂದರ್ಭ, ಮನೋಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಒಂದು ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿನ ಕ್ರಮವನ್ನು, ಆತ್ಯಂತಿಕ ಸತ್ಯ ವನ್ನು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದೊಂದು ದಲಿತ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದೊಂದು ಮುಖವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಬಲ ವರ್ಗದಿಂದ ವಂಚಿತರಾದ ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಗದ ಜನರು ಅವರದೇ ಆದ ಭಾಷೆ, ಆಡು ನುಡಿಯ ಪ್ರಯೋಗ, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಮೂಲಕ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಬಲವರ್ಗ ಈಗಾಗಲೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಧಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ,ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಇದು ಪ್ರತಿ ಸವಾಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಈ ರೀತಿಯ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.ಇಂತಹ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಾವು ದಲಿತ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕೃತಿಕಾರರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಸ್ವತ ತಾವೇ ಅನುಭವಿಸಿ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತರುವ ಮೂಲಕ ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ಮುಂದಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಾವು ದೇವನೂರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿಗುರುತಿಸಬಹುದು.ಒಡಲಾಳ,ಕುಸುಮಬಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದೇವನೂರರು ಬಳಸುವ ಭಾಷೆ ಒಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬದುಕಿಸಿಕೊಂಡ ಭಾಷೆಯ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.ಒಡಲಾಳದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಭಾಷೆ ಕುರಿತು ಬಿ.ಎ ವಿವೇಕ ರೈಯವರ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

"ಒಡಲಾಳ ದಲಿತ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳ ಮೂಲಕ ದಲಿತ ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿಯ ಅನಾವರಣ ಮಾಡಿದ ಕಾದಂಬರಿ. ಮಹದೇವ ಅವರು ದಲಿತ ಆಡುಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದೀಯ ಭಾಷೆಯೊಂದರ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರ ವಿವರಣೆ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ,ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಹಾಸ್ಯ ಇವುಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆಯಿಂದ ವ್ಯಂಜಕ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಷೆ ಭಾಷೆಯೊಂದು ರೂಪಿತವಾಗಿದೆ.ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹದ ಆಕಾರ, ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವ ವ್ಯಂಗ್ಯ ವಿಡಂಬನೆಯು ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯ ವಿಚಿತ್ರ ವಿಕಾರ ದೈಹಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಿಕಾರ ರೂಪಗಳಾಗಿ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರ ಕಡೆಗೆ ಓದುಗರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದು ಅಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಷಾದವನ್ನು ಮತ್ತು ಅಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಲು ಶಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಕವ್ವ ಮತ್ತು ಅವಳ ಕುಟುಂಬ ಅಂದರೆ ಅವಳ ಮಕ್ಕಳು, ಸೊಸೆ, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು, ಹುಂಜ ಈ ರೀತಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗಿನ ದಲಿತ ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. (ಮೂರು ದಲಿತ ಕಾದಂಬರಿಗಳು,ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗಾತಿ, ಸಂಪುಟ 2ಸಂಚಿಕೆ ೫) ದೇವನೂರರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ ಭಾಷೆ ಅದು ಅಸಾಯಕ ಸಮುದಾಯ ಇದುವರೆಗೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲಾಗದ ಸಂದರ್ಭದಂತಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ಬಳಸಿದ ಭಾಷೆಯು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸವಾಲಾಗಿ ರೂಪಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ದೇವನೂರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಬರವಣಿಗೆ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಕನಿಷ್ಠ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು ಅಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಾಡುವ ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ತರುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಷೆಗೆ ಸವಾಲೊಡ್ಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಉದಾತ್ತ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನದ ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು, ಅನನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಭಾಷಿಕರನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ ಅವರ ಒಡಲಾಳ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ದಾರುಣ ಜೀವನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಂಚಿಗೆ ಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು ವರ್ಗ ಹಸಿವು ಬಡತನ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದಲೇ ಇಡೀ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕಳಂಕಿತರಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಒಡಲಾಳದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಹಸಿವಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾಗಿ ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಕಡ್ಲೆಕಾಯಿ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಕದ್ದುತಂದು ಪೊಲೀಸರಿಂದ ತಪಾಸಣೆಗೊಳಗಾಗುವ ಸಾಕವ್ವನ ಇಡೀ

ಕುಟುಂಬವೇ ದಲಿತರ ಬಡತನದ ದಾರುಣ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವಂತಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಂಪತ್ತು ಕೆಲವೇ ಜನರ ಬಳಿ ಕ್ರೋಡೀಕರಣಗೊಂಡಿದ್ದು ಬಹುಜನರು ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.ಎರಡರ ಮಧ್ಯೆ ಸಮತೋಲನ ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಕ್ರೋಡೀಕರಣಗೊಂಡ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆ ಆಗಬೇಕಿದೆ ಇದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಈಗಾಗಲೆ ಶೇಖರಣೆಗೊಂಡ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೋಚುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಆ ಮೂಲಕ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.ಈ ಕಸಿಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಡಲಾಳ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ದಲಿತರು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಬಿಂಬಿಸಿವೆ.ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನೆನಪಿಸುವ ಜತೆಗೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಲೇಖಕರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.ದೇವನೂರರ ಒಡಲಾಳ ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ.ದಲಿತತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ನಿಲುವನ್ನು ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೇ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದರೆ, ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಸಮುದಾಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಮರುಹುಟ್ಟು ಕೊಡುವ ಯತ್ನಮಾಡಿದೆ.ಊರ ಹೊರಗೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾಗಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ ದಾಸರಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ದಲಿತರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಈ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಕಾರಣವಾಗದೆ ತಾವೇ ಹೊಣೆಗಾರರು ಎಂಬ ಕರ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ನಿಲುವು ಇದೆ. ದಲಿತತ್ವದ ಆಶಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇವನೂರ ಅವರ 'ಒಡಲಾಳ ಮಹತ್ವದ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಗೌರಿ ನವಿಲಿನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ತಲೆ ಬಿಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತಾಳೆ.ವೈದಿಕರು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ದೇವನೂರರು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಆರಂಭಿಸುವರು. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಆರಂಭವಾಗುವುದು ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಿಂದಲೇ ಎಂದು ಹೇಳುವರು.ಅಂತಹ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವರನ್ನಾಗಿಸಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿಶೋಷಿಸಿಕೊಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ.ಭಾರತೀಯ ಮೂಲ ಬುನಾದಿ ಭದ್ರವಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಇಡೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಅಲುಗಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.ಒಡಲಾಳ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ದುಪಟಿ ಕಮಿಷನರ್ ದಲಿತ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿದರೆ,ಶಿವು ದಲಿತರ ಭವಿಷ್ಯದ ಆಶಾಕಿರಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಕೃತಿಯ ಆಶಯವನ್ನು ಸಾಕವ್ವನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು. "ಯಮಧರ್ಮನೇನಾದರೂ ವರ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರೆ ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನ ನರಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ ಭಾರ ಮಾಡುವಂತಹ ವರಕೊಡು... ಅಷ್ಟು ಸಾಕು ಅಂತೀನಿ. (ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ,ಪುಟ ೩೧) ಎಂಬ ಸಾಕವ್ವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿದಲಿತರು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಾದರೂ ಪಡೆಯಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವರ್ಗ ನರಕದ ಕಲ್ಪನೆ ಏನೇ ಇದ್ದರೂ ತಾನು ಪಡೆಯಲಾರದ್ದನ್ನು ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನವರಾದರೂ ಪಡೆಯಲಿ ಎಂಬ ಸಾಕವ್ವನ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಎಲ್ಲಾ ದಲಿತರದು ಆಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ ಅವರ'ಒಡಲಾಳ' ದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಾಕವ್ವ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆ ಕಾಣಬಹುದು. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಶೋಷಣೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವ ಸಾಕವ್ವ ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಬದುಕಿನ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲದ ಸಮಯದಲ್ಲೂಸಾಕವ್ವ ಬದುಕನ್ನು ಉತ್ಕಟವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸಾಕವ್ವನಲ್ಲಿನ ಉತ್ಕಟ ಭಾವನೆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಕೋಳಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಕವ್ವ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದ ರಾತ್ರಿವರೆಗೂ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೋಳಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಮೊಮ್ಮಗ ಶಿವೂನನ್ನು ಕರೆದರೆ ಅವನು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಾಗ ಅತಿಮಾನುಷ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕೋಳಿ ಅಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿದರೂ, ಸಾಕವ್ವ ಗೆ ಜೀವಾಳವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಹಗಲಿರುಳೂ ಹುಡುಕುತ್ತಾಳೆ. ಸಾಕವ್ವನ ಮಗ ಸಣ್ಣಯ್ಯ ಆಸ್ತಿ ವಿವಾದ ಎತ್ತಿ ನಾನು ಆಸ್ತಿಗೆ ಹಕ್ಕುದಾರನಾಗಿದ್ದು ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಇದೆ ಎಂದಾಗ ಏನೆಂದೆ ಇನ್ನೊಂದ್ಸಲ ಅನ್ನು. ಅಕ್ಕುದಾರನಾ ನೀನು? ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹೆಣ್ಣೆಂಗ್ಸಾದರೂ ಗಂಡ್ಸಮೀರ್ಸಿ ಕಚ್ಚೆ ಕಟ್ಕೊಂಡು ಗೇದು ಸಂಪಾದನಾ ಭೂಪತಿ. ಆಸ್ತಿ ನನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಜಿತ ಸ್ವಾರ್ಜಿತ" (ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವರ ಒಡಲಾಳ, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೪೪)

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೀಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದರೂ ಗಂಡಸರಿಗಿಂತ ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ಕಡಿಮೆ ಇರದೆ ಅವಳೂ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಹಕ್ಕಿದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಕ್ಕಿದೆಯೆಂದು ಸಾಕವ್ವ ವಾದಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸಾಕವ್ವ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಜಗಳವಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೂಸು ಅಲ್ಲೇ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಾ ಅವಳ ಸುತ್ತಲೇ ಸುತ್ತುವುದು ಅದರೊಳಗಿನ ಗಾಢ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.ಒಡಲಾಳದ ಸಾಕವ್ವನಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗಿನ

ಉತ್ಕಟ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಾಕವ್ವ ದುಡಿದು ಆಸ್ತಿ ಮಾಡಿ ಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಒಂದು ಜಾನಪದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಗುಣಗಳಾದ ಮುಗ್ಧತೆ, ಪ್ರೀತಿ, ಬೈಗುಳಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ರೋಷ ಈ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಾಕವ್ವ ತನ್ನ ಮುಗ್ಧತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಳಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಒಂದು ಹುಂಜವನ್ನು ಕೂಡ.ಹೀಗೆ ದಲಿತ ಮುಗ್ಧತೆ ಜನಪದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮೌಲ್ಯವಾದರೆ, ಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಒಂದು ದೌರ್ಬಲ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಜನಪದರಿಂದ ಶಿಷ್ಟ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ದಲಿತ ಜಗತ್ತಿನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ದ್ವಂದ್ವಗಳು ಮತ್ತು ನೋವುಗಳು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೂಲಕ ಧ್ವನಿತವಾಗಿವೆ.ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ದಲಿತರ ಮುಗ್ಧತೆಗೆ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಸಾಕವ್ವನ ಚಿಕ್ಕಮಗ ಗುರುಸಿದ್ದು ಕುಟುಂಬದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದೊಂಡೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಯತ್ನಮಾಡುತ್ತಾನೆ.ಯಾರಿಂದಲೂ ಏನನ್ನೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೆ ಕುಟುಂಬದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಸ್ಥೆ ವಹಿಸದೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಾದಿ ಹಿಡಿಯುವವನು. ಸಾಕವ್ವ ಮುಗ್ದತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರೆ, ಗುರುಸಿದ್ದು ಹೊಸ ಪ್ರಪಂಚದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಪ್ರದಾಯನಿಷ್ಠ ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅಪಾರ ಗೌರವವಿತ್ತು.ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ನಿಷೇಧವಿದ್ದರೂ ದಲಿತರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.ದಲಿತರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೌಢ್ಯತೆಯನ್ನೇ ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳು ಶೋಷಣೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿವೆ.ದಲಿತರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದಂತೆಯೇ ಅವರ ಆಚರಣೆಯು ತೆರೆಮರೆಯಲಿ ಸಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೂಲಕ ಅರಿಯಬಹುದು.

ದೇವನೂರರ ಒಡಲಾಳ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಹುಂಜವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಸುಸ್ತಾದರೂ ಅವಳ ಛಲ,ಕೋಪ ತಣ್ಣಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅವಳು ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮೈಕೈಯೆಲ್ಲ ಮಣ್ಣುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೈಗೆ ಸಿಗುವಷ್ಟು ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಾಚಿ ಬೊಗಸೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಕೋಳಿ ತಿಂದವರ ಮನೆ ಮಣ್ಣಾಗೋ.ನನ್ನ ಮನೆ ದೇವರ ಸತ್ಯ ಇದ್ದುದೇ ಉಂಟಾದರೆನನ್ನ ಕೋಳಿ ಮುರದವರ ಮನೆ ಮುರ್ದೋ ಗಲೋ ಎಂದು ಶಾಪ ಹಾಕುತ್ತ, ಬಯ್ಯುತ್ತಾ ಹೂ ಪಟಾಕಿಯಂತೆ ಮಣ್ಣನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಎರಚುತ್ತ ಆ ಧೂಳಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡಿ ನಟಿಕೆ ಮುರಿದು ರೋಧಿಸುವುದು, ಕೋಡಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅವಳ ನೋವು,ನಿರಾಸೆ, ದುಃಖದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹುಂಜ ಕಳೆದು ಹೋಗಿರುವುದು ಬದುಕು ಕಳೆದು ಹೋಗಿರುವಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.ಸಾಕವ್ವ ಮಣ್ಣಿನ ದೂಳಿನಲ್ಲಿ ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡಿ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು, ಗಡಿಗೆಯ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ತನ್ನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಉಸಿರು ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು,ಬೆಂಕಿಯ ಉರಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವುದು, ಗಾಳಿಗೆ ಹಾರಾಡುವ ಕೂದಲಿನ ದೇವಕನ್ನಿಯಾಗುವುದು ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಗಾಢ ಪ್ರೀತಿ, ಸ್ನೇಹ ಸಲುಗೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹುಂಜ ಕಳೆದುಹೋಗಿರುವುದು ಬದುಕು ಕಳೆದು ಹೋಗಿರುವಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.ಸಾಕವ್ವ ಮಣ್ಣಿನ ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡಿ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ಗಡಿಗೆಯ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ತನ್ನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಉಸಿರು ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಸಾಕವ್ವ ತನ್ನ ಸಂಕಷ್ಟದ ನೋವಿನ ತಳಮಳದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಗಳ ಆತ್ಮೀಯ ಸಖ್ಯ, ಸಹವಾಸ, ಆಲಿಂಗನದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು, ಜೀವಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಳ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಹಜ ಬದುಕಿನ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬೇಕು" (ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಳನೋಟ, ಪುಟ ೭೩-೭೪)

ಮುಂದುವರಿದು ಅವರು ಸಾಕವ್ವನ ಹುಸಿತನವಿಲ್ಲದ ಆಡಂಬರ ರಹಿತವಾದ ಹೋರಾಟಮಯ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಬದುಕಿನ ಶಕ್ತಿವತ್ತಾದ ಗಟ್ಟಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಯಮಧೂತರು ಹೆದರುವುದೇನೋ ಸಹಜವಲ್ಲ. ತಳಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸತ್ವ, ಚೈತನ್ಯದ ಸಂಕೇತವಾದ, ಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಸಾಕವ್ವನ ಹಿರಿಮೆಗೆ ಯಮದೂತರು ಅಂಜುವುದು ಸಹಜವೆಂದೇ ತಿಳಿಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.ಆದ್ದರಿಂದ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ ಭಯಂಕರ ಸ್ವರೂಪದ ಯಮಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಏನೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡದ ಹುಸಿತನದಿಂದ ಹೊರತಾದ, ಅಪ್ಪಟ ಚಿನ್ನವಾದ ಸಾಕವ್ವ ಸವಾಲು ಹಾಕುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಸಹಜವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಳೆದುಹೋದ ತನ್ನ ಹುಂಜ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಮನೆದೇವರಿಗೆ ಮೆಣಸಿನಕಾಯ ಹೊಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಹಳ ಕೆರದಲ್ಲಿ ಚಾರಮಾರ ಬಾರಿಸ್ದ ಬುಟ್ಯಾನ' ಎಂದು ಸಾಕವ್ವ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ತಾನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ದುಡಿದು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಆಸ್ತಿ ನಷ್ಟವಾದರೆ ಅದರ ಹೊಣೆಗಾರನಾದ ದೇವರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವಂತ ಅಧಿಕಾರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಕವ್ವನಂಥ ತಳಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜನ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಂಬ ಸತ್ಯ ಬಯಲಿಗೆ ಬಂದು ಸಾಕವ್ವನ ಧೀರ

ನಡೆಯ ಧೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವಂಥ ಅಧಿಕಾರ ಸಾಕವ್ವನಂತ ತಳಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚೇತನಗಳಿಗಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿದೆ. (ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಳನೋಟ ಪುಟ ೭೮)

ದೇವನೂರರ ಒಡಲಾಳದಲ್ಲಿ ಪೋಲಿಸಿನವರು ಸಾಕವ್ವನ ಮನೆಯನ್ನು ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಜಪ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಫೋಟೋದಲ್ಲಿ ಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿ ಹುಲಿವಾಹನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿದ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕಿರುನಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಹುಡುಗಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಪೋಲಿಸಿನವರ ವ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಿರುನಗೆ ಸೂಸುತ್ತಿರಬೇಕೆಂಬ ಧ್ವನಿ ಹೊರಡುತ್ತದೆ.ಕಾಡು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸತ್ತ್ವ ಸಾರದ ಪ್ರತೀಕವಾದ ತಳಮೂಲ ಮತ್ತು ಶ್ರಮಮೂಲ ಸಂಸ್ಕ ತಿ ಗಳ ಉದ್ಧಾರಕನಾದ ಮತ್ತು ಆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಾಯಕನಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯಾದ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಎತ್ತಪ್ಪನಂಥ ಶ್ರೀಮಂತರ ಪರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಪೋಲಿಸಿನವರ ವ್ಯರ್ಥ ಶೋಧಕ್ರಿಯೆ ಗಮನಿಸಿದವನಾಗಿ ಕಿರುನಗೆ ಸೂಸುವುದು ಈ ಸಂದರ್ಭದ ವ್ಯಂಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ.

ಒಡಲಾಳದಲ್ಲಿ ಸಾಕವ್ವ ಕೋಳಿ ಕಳವಾದಾಗ ಹಿಡಿಶಾಪ ಹಾಕಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬೆದರಿಕೆಯೊಡ್ಡುತ್ತಾಳೆ. ಕೋಳಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸಾಕವ್ವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅದನ್ನು ಹುಡುಕುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದರೂ,ಆಕೆಯ ಮಾತನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದದನ್ನು ಕಂಡು ತಾನೇ ಹುಡುಕಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ದೇವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಹುಂಜವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಸದಿದ್ದರೆ ಅಪಚಾರವೆಸಗಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಆತಂಕವೂ ಸಾಕವ್ವನಲ್ಲಿದೆ.ದೇವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಹುಂಜವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಮುಟ್ಟಲಾರರು. ಇಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಗಿರಬೇಕು.ಸಿಕ್ಕೇ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಆಶಾಭಾವನೆಯಿಂದ ಹುಂಜವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಸಾಕವ್ವ ಜನಪದರ ಬದುಕಿನ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆಚರಣೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಹೆದರಿಸಲು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವುಗಳಾಗಿವೆ. ಒಡಲಾಳದ ಸಾಕವ್ವ ದೇವರ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಯಾರೂ ಕದಿಯಲಾರರೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾಳೆ.ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆಯ ತಂತ್ರವೂ ಅಡಗಿದೆ. ಸಾಕವ್ವ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿದರೂ ಕೋಳಿ ಬಾರದಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಕೋಳಿ ತಿಂದವರ ಮನೆ ಮಣ್ಣಾಗಲಿ, ನನ್ನ ಕಡೆ ಸತ್ಯ ಇದ್ದದ್ದೇ ಆದರೆ ನನ್ನ ಕೋಳಿ ತಲೆ ಮುರಿದವರ ಮನೆ ಮುರಿದು ಹೋಗಲಿ ಎಂದು ಶಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೋಳಿ ಸಿಗದ ಸಾಕವ್ವ ದೇವರ ಮೇಲೆ ಭಾರ ಹಾಕುವುದು ಅವಳ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವರು, ದೆವ್ವ, ಆಚರಣೆಗಳು ಹುಟ್ಟಲು ಈ ಅಸಹಾಯಕತೆಯೂ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ದೇವರ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿ ಕೊಡುವ ಆಚರಣೆ ದಲಿತರಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ದಾಖಲಿಸಿವೆ.ದೇವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಸಿಟ್ಟಾಗುವನೆಂಬ ಆತಂಕಗಳು ದಲಿತರಲ್ಲಿವೆ. ಇದನ್ನು ಒಡಲಾಳ ಕಾದಂಬರಿಯ ಸಾಕವ್ವನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.ದಲಿತ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಆಚರಣೆಗಳ ಪರಿಚಯ ನೀಡುತ್ತಲೇ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ತಳೆದಿದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಆಚರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದಲಿತರಲ್ಲಿರುವ ದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ದಾಖಲಿಸಿವೆ. ಮೌಢ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿನ ಅನಿಷ್ಟತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ದಲಿತರು ಹಿರಿಯರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಾರದೆ ಮೌಢ್ಯತೆ, ಅನಿಷ್ಟತೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ವರ್ಗ ಇರುವಾಗಲೇ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ವರ್ಗ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಪ್ರತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗಿವೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದಲಿತರಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಲಾಗಿದೆ.ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಸಾಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ದಲಿತ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಅವರಲ್ಲಿನ ಆಹಾರಪದ್ಧತಿಯು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ದಲಿತರು ಆದಿಮಾನವನ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರು. ಮಾಂಸಾಹಾರ ದಲಿತರ ಪ್ರಮುಖ ಆಹಾರವಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಮೂಲಕ ಅವರು ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಆಹಾರವನ್ನು ರೂಢಿಗೆ ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಂತೆಯೇ ಶ್ರಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೇ ನಂಬಿಕೊಂಡ ದಲಿತರಿಗೆ ಮಾಂಸ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಆಹಾರವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ದಲಿತರಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ದಲಿತ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

'ಒಡಲಾಳ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲದಿನಗಳ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲುವ ಸಾಕವ್ವನ ಕುಟುಂಬ ಕಳವು ಮಾಡಿದ ಕಡ್ಲೆ ಕಾಯಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಗೌಡರ ಎಮ್ಮೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತದೆ.ಅವರಿಗೆ ಎದುರಿಗಿನ ಕಡಲೆಕಾಯಿಗಿಂತ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಗೌಡರ ಎಮ್ಮೆ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಳಣ್ಣ ಆ ಎತ್ತಪ್ಪನೋರ ದನದ ಹಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿರೋ ದನ,ಎಮ್ಮೆ ತಾನೆ ಏನಯ್ಯ; ಸಣ್ಣಯ್ಯ.ಒಂದೊಂದುವಿ ಆನಥರ ಹಟ್ಟಿದಪ್ಪ ಅವ ಸಾಕವ್ವ ಅಂಥ ಒಂದು ಎಮ್ಮೆ ಸತ್ರೀಗಪ್ಪ.... ನಮ್ಮ ಕೇರಿ ದರಿದ್ರುನಾರೂ ಒಂಜಿನ ಹಿಂಗ್ರದ. ಸಾಕವ್ವನ ಮಾತು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಶೋಷಣೆಗೊಳಗಾದ ದಲಿತರ ಹಸಿವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ದಲಿತರ ಪ್ರಿಯವಾದ ಆಹಾರವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.ಒಡಲಾಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶವಾದ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಮೂಲಕ ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿವೆ.

ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಭಾವ ದಲಿತನ ಸಾಂಸ್ಕೃತೀಕರಣದ ಮೇಲೆ ಗಾಢ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ.ದಲಿತನ ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಒತ್ತಡಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.ದಲಿತ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತೀಕರಣದ ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಮುಖ ಒತ್ತಡ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಾಶವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ಸಂಸ್ಕತಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಕೆಲಸ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.ಆದರೆ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯ ನಗರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದರಿಂದ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಶೋಧನೆ ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ದಲಿತರು ನಗರದ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ನಗರದವರ ಪ್ರಭಾವ ಇವರ ಮೇಲಾಗಿರುವುದರಿಂದ ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೇರುಗಳ ಅಲುಗಾಡಲಾರಂಭಿಸಿವೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಮಾತ್ರ ಪ್ರಧಾನ ನೆಲೆಯ ದಲಿತ ಕುಟುಂಬದೊಳಗೆ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಧ್ಯೆ ನಡೆಯುವ ಯಜಮಾನ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ ಒಪ್ಪಿತ ಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬದೊಳಗೆ ನಡೆಯುವ ಪುರುಷನ ಯಾಜಮಾನ್ಯ ಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ . ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಶೋಷಣೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಇಬ್ಬರೂ ಸಮಾನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಷಿತರು ಆರ್ಥಿಕವಾದ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಲೈಂಗಿಕ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಕುಟುಂಬದ ಒಳಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತಾಳೆ.ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ,ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಯಾಜಮಾನ್ಯದ ದಲಿತ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಶೋಷಿಸುತ್ತವೆ .

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ಕುರಿತಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ದಲಿತರನ್ನುಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ,ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ದಲಿತರು ಜಾತಿಯ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅವಮಾನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಂತೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ ಶೋಷಣೆಯು ದಲಿತ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಾಧಾರಿತವಾಗಿಯೂ ಶೋಷಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಜಾತಿಯ ಘಟಕವು ದಲಿತರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನೇ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಅಂಶ ಮನವರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಕೃತಿಗಳು

1. ಡಾ.ಭೂಮಿಗೌಡ ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಜಗತ್ತು ಚೇತನಬುಕ್ ಹೌಸ್ ಮೈಸೂರು 2004.
2. ಮೂರು ದಲಿತ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗಾತಿ, ಸಂಪುಟ 3, ಸಂಚಿಕೆ ೫
3. ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ, ಒಡಲಾಳ, ನವ್ಯಾಲೆ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು 1979.
4. ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ, ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ ಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು1997.
5. ಡಾ.ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪೂಜಾರಹಳ್ಳಿ (ಸಂ) 'ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆ'ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ 2005.
6. ಶಿವರಾಮ ಅಸುಂಡಿ, ತಳಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಧಾತ್ರಿ ಪುಸ್ತಕ ನಂ ೧೭೦ ಮೂರನೇ ಕ್ರಾಸ್ ವಿನಾಯಕ ಲೇಔಟ್ ನಾಗರಬಾವಿ,೨ನೇ ಹಂತ ಬೆಂಗಳೂರು.೨೦೧೧.

ಲೇಖಕರ ವಿಳಾಸ: